

Boomveiligheidsprotocol

Gemeente Amersfoort, Bos- en natuurterreinen



Versie: 1.2, 7 september 2021

Opgesteld door: Jeroen Oorschot i.s.m. Annemieke Visser-Winterink

Datum:

Bevoegd ambtenaar:

Handtekening:

Inhoudsopgave

1 Inleiding.....	3
2 Gevaarzetting, routes en planning.....	3
4 Markering, verslaglegging en registratie	5
5 Calamiteiten	5
6 Uitvoering.....	6
7 Communicatie	6
8 Evaluatie.....	7
Bijlage 1: Uniforme markeertekens	8
Bijlage 2: Registratieformulier boomveiligheid	9
Bijlage 3: BVC-routekaarten Gemeente Amersfoort	10

1 Inleiding

Het “Praktijkadvies boomveiligheid in bos en natuur” (VBNE, 2015) dient als basis voor dit boomveiligheidsprotocol voor bos- en natuurgebieden Berg (waaronder de objecten Klein Zwitserland, Stichtse Rotonde, Belgenmonument, Prins Frederiklaan en Bokkeduinen), Nimmerdor en Oud-Leusden van de gemeente Amersfoort. De gemeente Amersfoort werkt voor haar bos- en natuurterreinen met dit boomveiligheidsprotocol, daar waar het gaat om cyclische controle op boomveiligheid en het uitvoeren van beheermaatregelen n.a.v. de controles.

Buiten de scope van dit protocol vallen de laanbomen op Nimmerdor; t.b.v. de BVC+ (boomveiligheidscontrole van de laanbomen) hanteert de gemeente het *Handboek BVC+* van de gemeente Amersfoort.

2 Gevaarzetting, routes en planning

Een boomveiligheidsprotocol draait om het vaststellen van risico's en het formuleren van maatregelen om deze risico's zoveel als mogelijk te beperken binnen redelijke kaders. Gevaarzetting van een boom of opstand is daarin een van de bepalende factoren. De gevaarzetting geeft de mate van gevaar weer voor personen, gebouwen en andere bezittingen in relatie tot de locatie van de boom/opstand. Op basis van de gevaarzetting wordt de controlecyclus vastgesteld. Deze wordt op kaart vastgelegd (bijlage). In de loop van de tijd kan het nodig zijn de cyclus van een bepaalde locatie aan te passen aan de hand van wegingsfactoren die hieronder worden beschreven,

- **Locatie van de boom** t.o.v. verblijfslocaties van personen, gebouwen en overige bezittingen. Bijvoorbeeld langs een provinciale weg of binnen de boomlengte naast een gebouw. De afstand tot te beschermen objecten/personen is daarbij doorslaggevend voor het bepalen van de gevaarzetting.
- **Boomsoort:** verschillende boomsoorten kennen diverse eigenschappen die bepalend zijn voor de stabiliteit en vitaliteit van de betreffende boomsoort tijdens haar levenscyclus. Dit is tevens gerelateerd aan de locatie of ook wel groeiplaats.
- **Boomhoogte en diameter:** de boomhoogte is bepalend voor het valbereik. In verhouding tot de diameter, de zogenaamde hoogte-diameterverhouding, is de boomhoogte tevens een indicator voor de stabiliteit van de boom (windworp, stambreuk).
- **Vitaliteit van de boom/opstand:** de huidige vitaliteit is medebepalend voor het vaststellen van de gevaarzetting. Een vitale opstand brengt over het algemeen lagere boomveiligheidsrisico's met zich mee dan een opstand met slechte vitaliteit.
- **Bestaande gebreken:** bestaande gebreken op zowel mechanisch als biologisch vlak spelen een belangrijke rol bij het bepalen van de gevaarzetting. Te denken valt bijvoorbeeld aan een oude beukenlaan met veel holtes op hoogte.
- **Leeftijd van boom/opstand:** bomen hebben niet het eeuwige leven. Oude bomen in de boom- en aftakelingsfase vertonen over het algemeen vaker gebreken dan jonge bomen. Hierdoor is de leeftijd van een boom of opstand medebepalend voor de gevaarzetting.

- **Vatbaarheid voor ziekten en plagen:** iedere boomsoort kent zijn eigen pallet aan mogelijke ziekten en plagen. Essentaksterfte, honingzwam, iepziekte, letterzetteraantasting en kastanjebloedingsziekte zijn enkele voorbeelden die een specifieke soort kunnen raken en boomveiligheidsrisico's met zich mee brengen.

De in dit boomveiligheidsplan vastgelegde routes zijn, naast openbare wegen, fietspaden, parkeerplaatsen en gebouwen, gebaseerd op de interne wegen en paden aanwezig in de diverse objecten, incl. de onderhoudsroutes voor Vitens. Dit zijn bijvoorbeeld wandelpaden, fietspaden, ruiterspaden, etc. De onderliggende risicoanalyse en planning zijn terug te vinden op boomveiligheidsplanningskaarten. Hierop zijn de drie risicocategorieën in beeld gebracht die de gevaarzetting ter plaatse duiden:

1. Hoog. Hier vindt jaarlijkse boomveiligheidscontrole plaats. De gevaarzetting *hoog* vindt men bij gebouwen, langs openbare wegen (opengesteld voor gemotoriseerd verkeer en eventueel voorzien van fietspaden en trottoirs voor voetgangers), parkeerplaatsen, drukke fietspaden, overige drukbezochte locaties, langs erven van derden en gefaciliteerde calamiteiten- en onderhoudsroutes;
2. Gemiddeld. Betreft 3-jarige controle langs regelmatig bezochte paden, gemarkeerde (wandel)routes en wegen/paden/objecten die zich bevinden in de invloedssfeer van houtopstanden met verhoogd boomveiligheidsrisico vanwege leeftijd, vitaliteit en boomsoort.
3. Laag. Betreft 6-jarige controle langs (route)voorzieningen of recreatief meubilair met veelal een cyclisch beheer zoals de bosopstanden van gemeente Amersfoort. De boomveiligheidsopdracht wordt zoveel mogelijk integraal opgenomen bij de uitvoering van het dagelijks beheer/cyclisch bosonderhoud.

NB "Drukbezocht" is naar inschatting van de beheerder vastgesteld. De hieruit ontstane planning en indeling in risicocategorieën is vastgelegd op de BVC-planningskaart.

VTA-boomcontrole vindt plaats tot één boomlengte vanaf de officieel openbaar toegankelijke wegen, paden, parkeerplaatsen enz. en tot één boomlengte vanaf tevens aangrenzende particuliere erven enz. "Olifantspadjes"¹ worden nadrukkelijk niet als officieel toegankelijk pad gezien en zijn niet opgenomen in de cyclische boomveiligheidscontrole. Publiek recreëert daar geheel voor eigen risico. De gemeente communiceert dit volgens de in dit protocol genoemde communicatielijnen.

De elementen worden zoveel mogelijk geclusterd t.a.v. controle en uitvoering van maatregelen. Binnen één boomlengte van vanaf de officieel openbaar toegankelijke wegen, paden, parkeerplaatsen enz. en tot één boomlengte vanaf tevens aangrenzende particuliere erven enz. worden alle bomen cyclisch gecontroleerd op basis van de VTA-methode. Enkel de bomen die als risicoboom of attentieboom (bomen met een risico of defect vanuit de VTA-systematiek) worden

¹ Onder olifantspadjes wordt verstaan: niet-officiële en/of niet op kaart vastgelegde en/of niet beheerde paden buiten de bij de gemeente bekende en vastgelegde padenstructuur, ontstaan door (recreatief) gebruik.

beoordeeld worden vastgelegd in GeoVisia. Bij op een afgebakend traject (bijv. een of twee zijden van een pad tussen twee splitsingen) veel, zich herhalende risico's (zoals dood hout) kunnen deze defecten in een trajectopname (lijn) worden vastgelegd, inclusief het aantal bomen. Zulks ter beoordeling door de boomcontroleur, waarbij veiligheid van de recreant, praktische uitvoerbaarheid en vindbaarheid door de snoeiaannemer en efficiëntie van de controle en registratie voorop staan.

Bij samenvallen van de uitvoering van een controle en of uitvoering met een dunning worden deze gecombineerd. In de tussenliggende jaren geldt: er wordt gecontroleerd op basis van een afzonderlijke planning en verslaglegging. De elementen worden uit oogpunt van efficiëntie zoveel mogelijk geclusterd t.a.v. controle en uitvoering van maatregelen.

Tijdens de uitvoer van de controle kan vastgesteld worden dat voor sommige objecten een grotere of kleinere controleinterval gewenst is. De boomcontroleur informeert hierover de beheerder, of vice versa. De beheerder stelt vervolgens vast of de wijziging direct wordt doorgevoerd, of dat gewacht wordt tot de volgende controleronde.

Om problemen t.a.v. boomveiligheid in de toekomst te voorkomen verdient het de aanbeveling, bij graaf- en bouwwerkzaamheden aan de uitvoerende dienst (ook: aannemer) eisen te stellen aan het sparen van bomen en groeiplaats, zowel de ondergrondse alsook de bovengrondse delen. Daar waar schade ontstaat verdient het de aanbeveling, dit vast te leggen (datum, locatie, type schade), om eventuele boomproblemen op een later moment te kunnen herleiden.

De boomveiligheidscontroles worden uitgevoerd en vastgelegd door vakkundige (interne of externe) experts, naar inschatting van de beheerder. De bevindingen worden door of in opdracht van de gemeente vastgelegd in GeoVisia.

4 Markering, verslaglegging en registratie

Boomcontrole resultaten worden schriftelijk en/of digitaal vastgelegd. Het in de bijlage opgenomen opnameformulier is als voorbeeld voor de vastlegging, deze methode kan op inzicht van de controleur verschillen. De digitale boomcontrole resultaten worden vastgelegd in het digitale systeem GeoVisia. Voor controles worden uniforme markeertekens toegepast in het veld. Deze zijn weergegeven in de bijlage.

5 Calamiteiten

Na een calamiteit zoals extreme droogte, brand, storm, sneeuw, ijzel of een aanrijding, is de kans groot dat de kwaliteit van de bomen plotseling slechter is geworden. Er wordt binnen een daarvoor noodzakelijke termijn, ter beoordeling van de beheerder, bepaald of een quick scan boomveiligheid nodig is. Deze is nodig wanneer de beheerder inschat dat de calamiteit de boomveiligheidssituatie dusdanig heeft verslechterd dat het risico op schade te groot wordt om te wachten met controleren

tot de eerstvolgende regulier geplande controle. De beheerder legt zijn afweging en organiseert zo nodig de benodigde quick scan, met daaruit volgende maatregelen.

Indien calamiteiten verwacht kunnen worden, bijvoorbeeld bij aankondiging van storm, ijzel en vergelijkbare weersomstandigheden, kan de beheerder voorzorgsmaatregelen nemen. Meldingen aan publiek om het bos niet in te gaan kunnen door de centrale organisatie gedaan worden. De beheerder kan naar eigen oordeel eventueel aanvullend routes/plaatsen tijdelijk afsluiten.

6 Uitvoering

De uitvoering van boomveiligheidsmaatregelen worden zo mogelijk binnen drie maanden na uitbrengen van de controlerapportage afgerond, of eerder, wanneer sprake is van een acuut op te lossen boomveiligheidsrisico. Het werk wordt uitgevoerd en vastgelegd door vakkundige (interne of externe) experts, naar inschatting van de beheerder. De uitvoering (of het wijzigen of niet uitvoeren van het advies) wordt door of in opdracht van de gemeente vastgelegd in GeoVisia.

7 Communicatie

Vanuit het Praktijkadvies Boomveiligheid wordt geadviseerd, het eigen risico voor de recreant bij betreding van bos en natuur duidelijk te benoemen. Dit ontslaat de gemeente niet van haar zorgplicht, maar legt ook een verantwoordelijkheid bij de recreant. Bijv. bij het bij zichzelf controleren op teken na een bosbezoek, en het niet bezoeken van een bos tijdens of direct na een storm.

Maak indien mogelijk kenbaar dat het bos voor publiek voor eigen risico toegankelijk is, bijvoorbeeld:

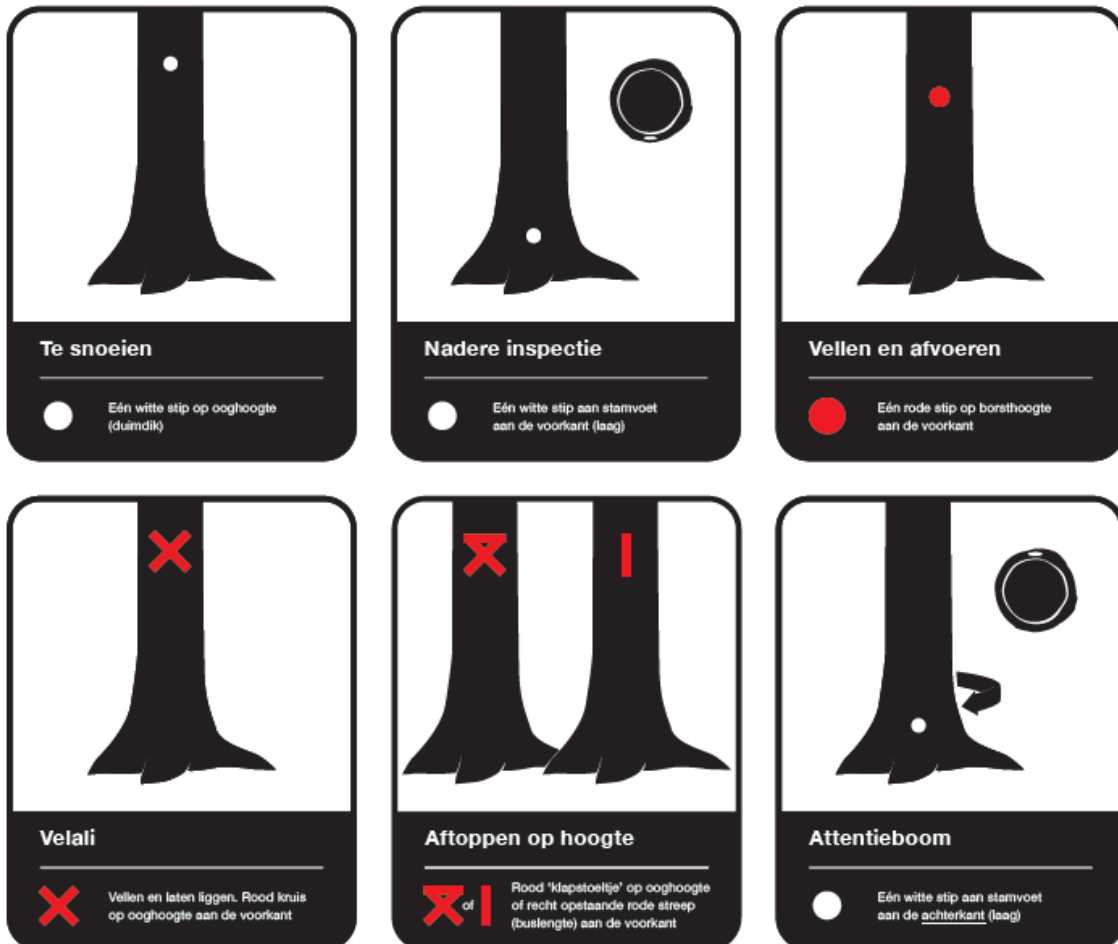
- Vermeld op uw website de tekst: *“De bossen, bomen en houtopstanden van de gemeente Amersfoort zijn toegankelijk op wegen en paden. U bent van harte welkom indien u zich houdt aan de openstellingsregels ter plaatse, en dient zich te realiseren dat een bezoek aan bos en natuur risico’s met zich mee brengt, zoals vallend hout, oneffen paden en teken. Let u daarom bij uw bezoek goed op uw eigen veiligheid en mijd te terreinen bij en direct na slechte of extreme weersomstandigheden zoals harde wind, ijzel en veel sneeuw. Controleer uzelf en uw huisdieren bij thuiskomst op teken. Het landgoed is niet aansprakelijk voor schade of letsel, ontstaan door, of als gevolg van uw bezoek aan de terreinen.”*

Hang bordjes op met de tekst: *“Bezoek aan bos en natuur brengen risico’s met zich mee. Let op uw eigen veiligheid en mijd de terreinen bij slechte of extreme weersomstandigheden. De gemeente is niet aansprakelijk voor schade of letsel, ontstaan door, of als gevolg van uw bezoek.”*

8 Evaluatie

Een boomveiligheidsprotocol is geen statisch plan. Boomveiligheid vraagt om regelmatige evaluatie. De gevaarzetting verandert door de tijd, waardoor frequenties kunnen wijzigen. Hier dient regelmatig op te worden ingespeeld en indien nodig worden wijzigingen aan het protocol doorgevoerd.

Bijlage 1: Uniforme markeertekens



Bijlage 2: Registratieformulier boomveiligheid

Registratieformulier boomveiligheid														
Nummer	Datum	controleur	Boomgegevens					Afwijkingen	Ziekten	Adviezen of maatregelen	Opmerkingen	Uitvoering		
			object	route- of elementnummer (corresponderend met de kaart)	Boomsoort	Diameterklasse 0- 20; 20-40; 40-60; 60- 80; >80cm DBH	Aantal					datum	uitvoerder:	Paraaf
1														
2														
3														
4														
5														
6														
7														
8														
9														
10														
11														
12														
13														
14														
15														
16														
17														
18														
19														
20														
21														
22														
23														
24														



Bijlage 3: BVC-routekaarten Gemeente Amersfoort

Aangaande de bos- en natuurgebieden Berg (waaronder de objecten Klein Zwitserland, Stichtse Rotonde, Belgenmonument, Prins Frederiklaan en Bokkeduinen), Nimmerdor en Oud-Leusden van de gemeente Amersfoort.

Gemeente Amersfoort

Overzicht boomveiligheidscontrole

Belgenmonument

Kaartcode: 210706 000

Formaat: A3

In opdracht van:
Gemeente Amersfoort
Kaartbeeld:
© Borgman Beheer Advies
L.B. Stelwagen



Legenda

BVC route

- Jaarlijkse controle
- Driejaarlijkse controle



Gemeente Amersfoort

Overzicht boomveiligheidscontrole

Bokkeduinen

Kaartcode: 210706 000

Formaat: A3

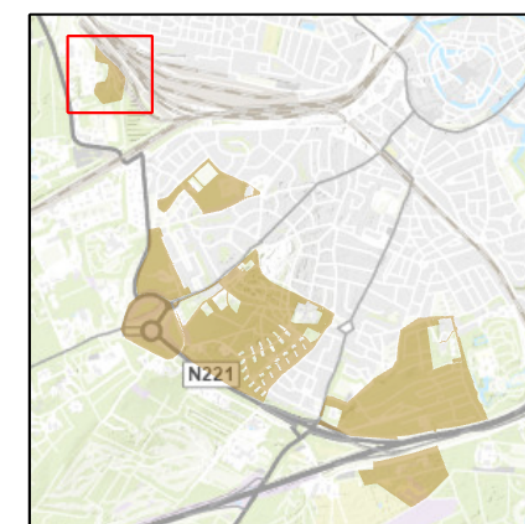
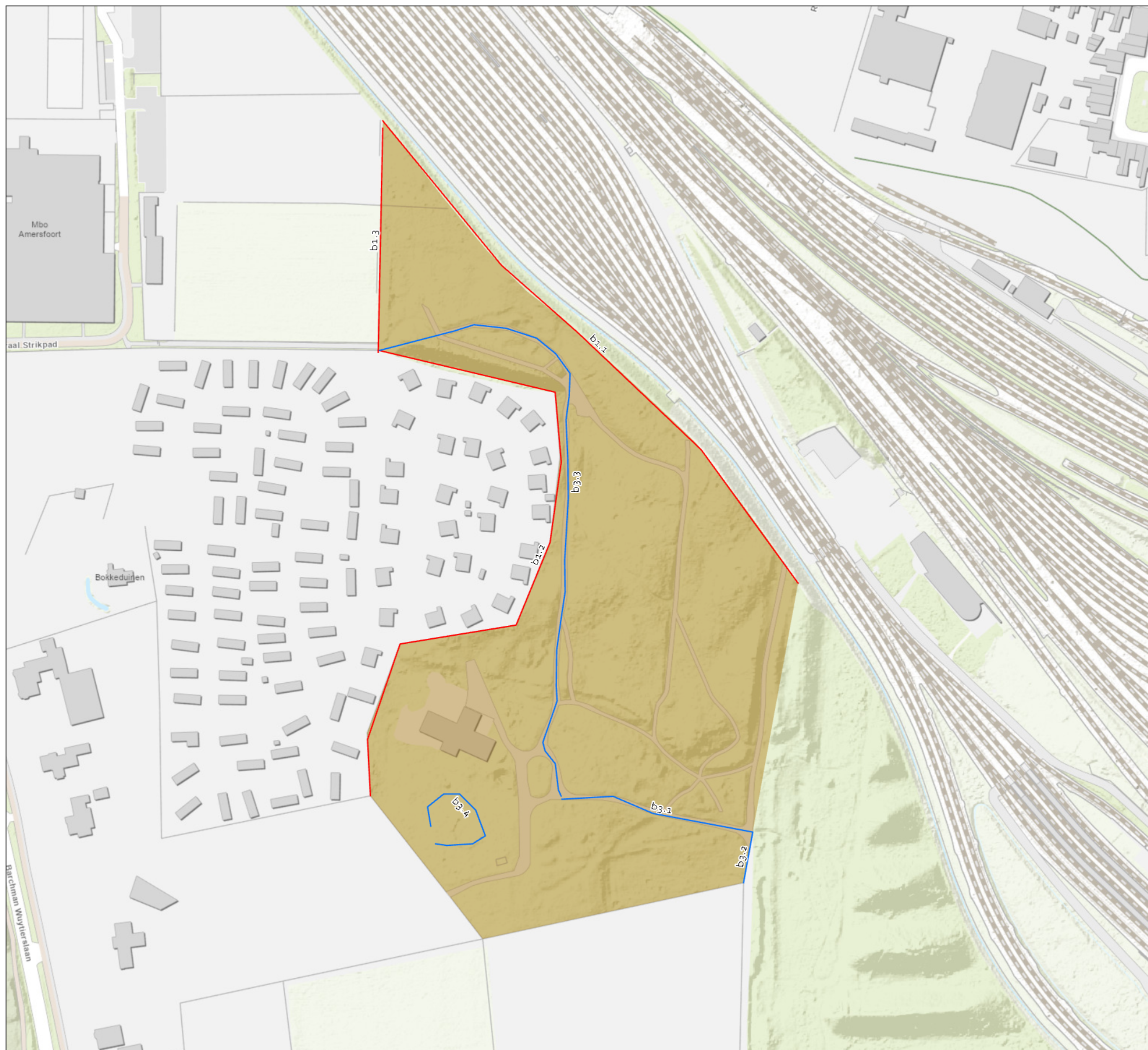
In opdracht van:
Gemeente Amersfoort
Kaartbeeld:
© Borgman Beheer Advies
L.B. Stelwagen



Legenda

BVC route

- Jaarlijkse controle
- Driejaarlijkse controle



0 40 meter



Kaartcode: 210706 000

Formaat: A3

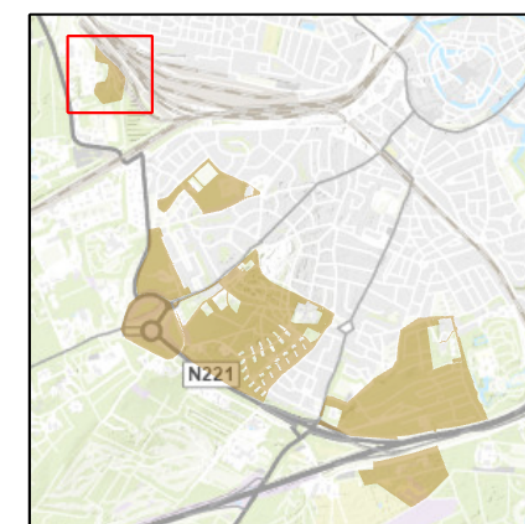
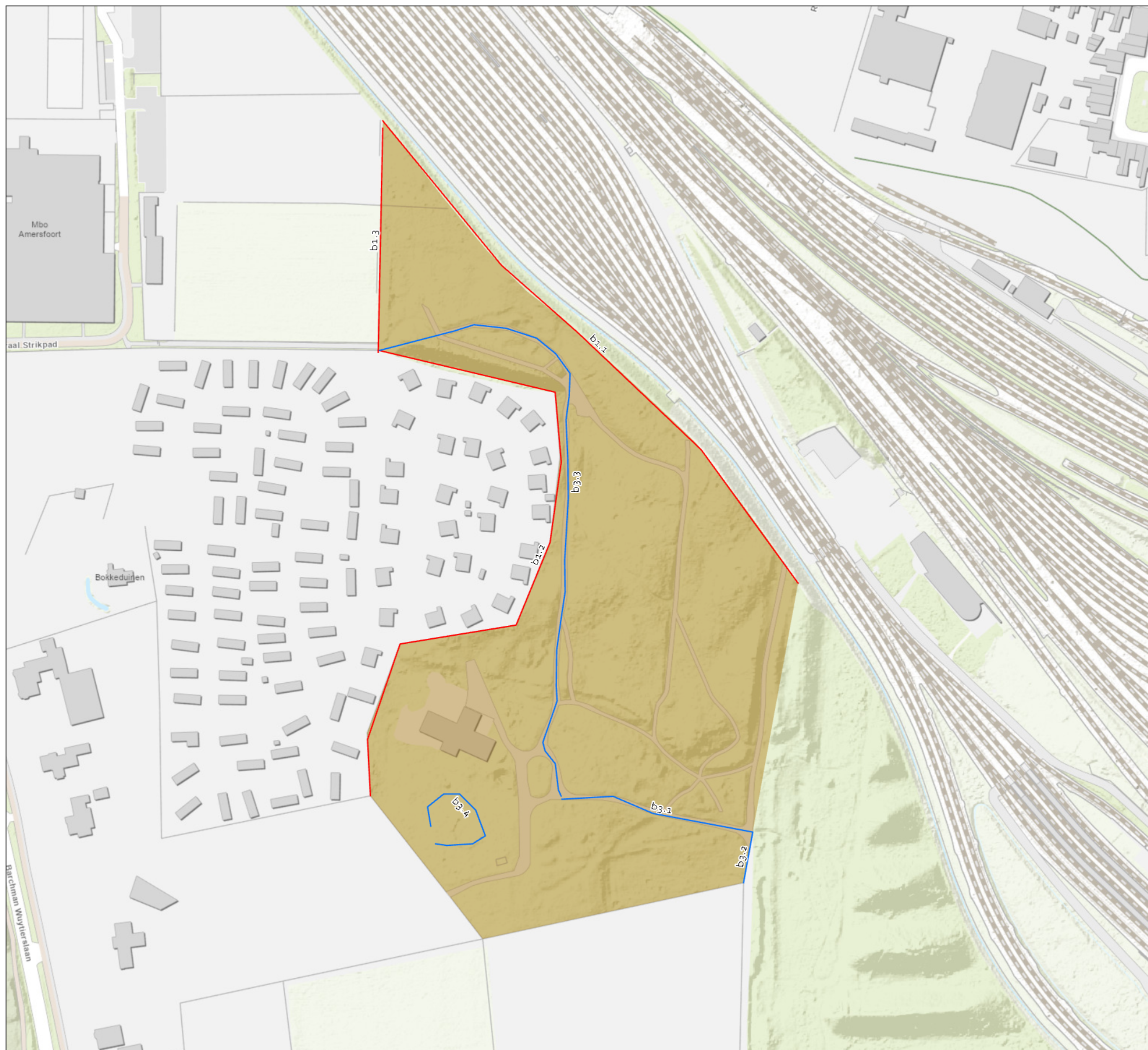
In opdracht van:
Gemeente Amersfoort
Kaartbeeld:
© Borgman Beheer Advies
L.B. Stelwagen



Legenda

BVC route

- Jaarlijkse controle
- Driejaarlijkse controle



0 40 meter



Klein Zwitserland

Formaat: A3

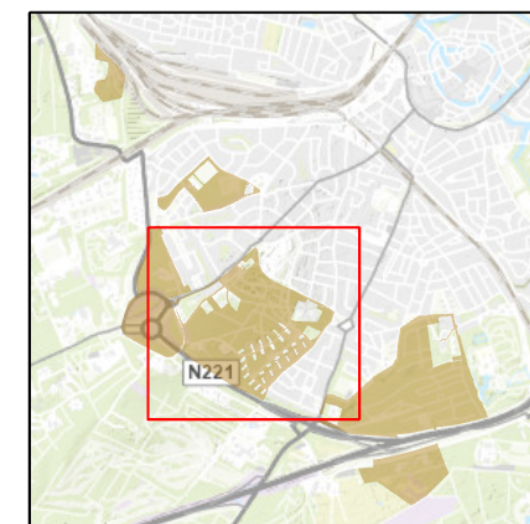
In opdracht van:
Gemeente Amersfoort
Kaartbeeld:
© Borgman Beheer Advies
L.B. Stelwagen



Legenda

BVC route

- Jaarlijkse controle
— Driejaarlijkse controle



0 120 meter



Gemeente Amersfoort

Overzicht boomveiligheidscontrole

Nimmerdor

Kaartcode: 210706 000

Formaat: A3

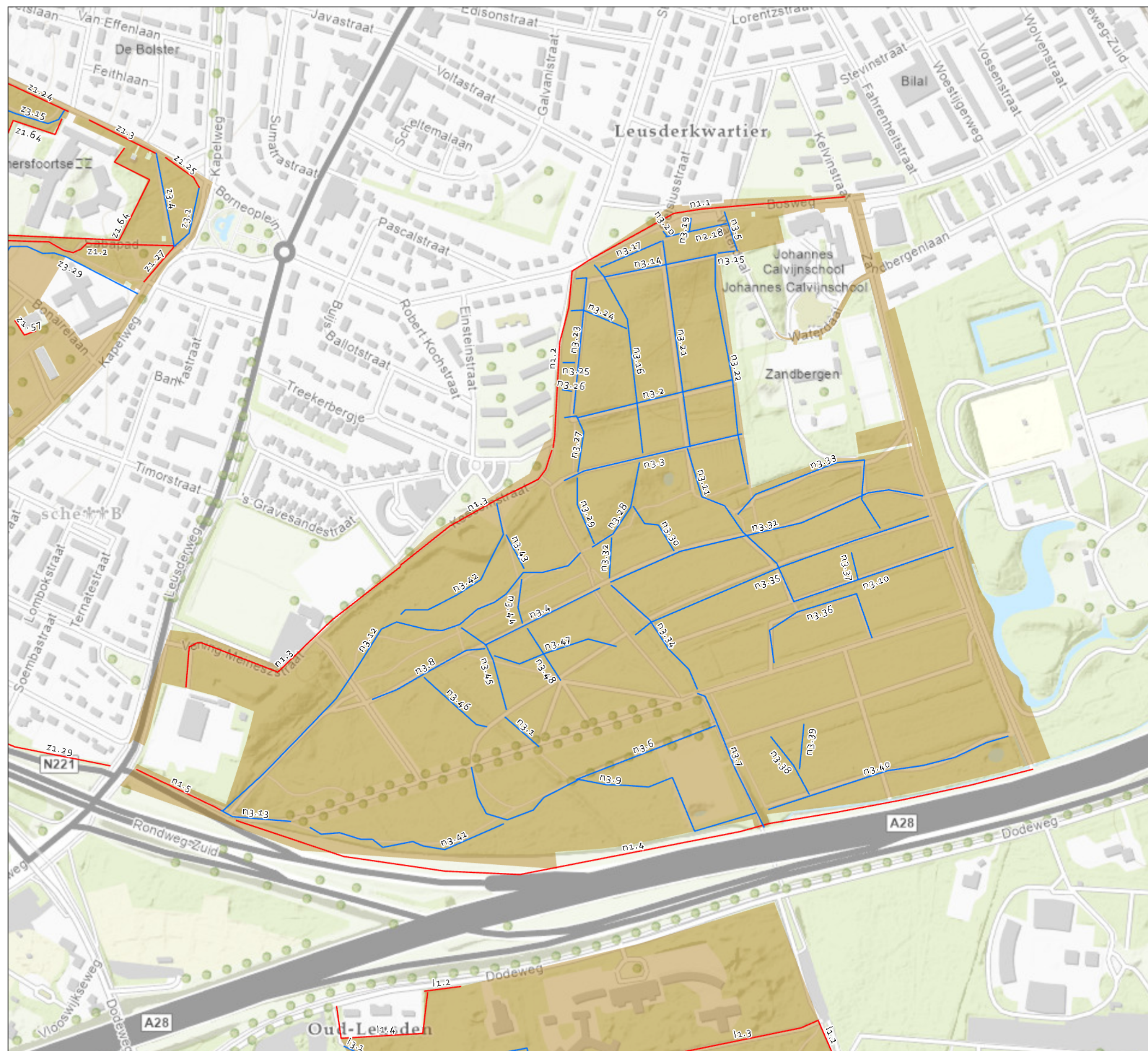
In opdracht van:
Gemeente Amersfoort
Kaartbeeld:
© Borgman Beheer Advies
L.B. Stelwagen



Legenda

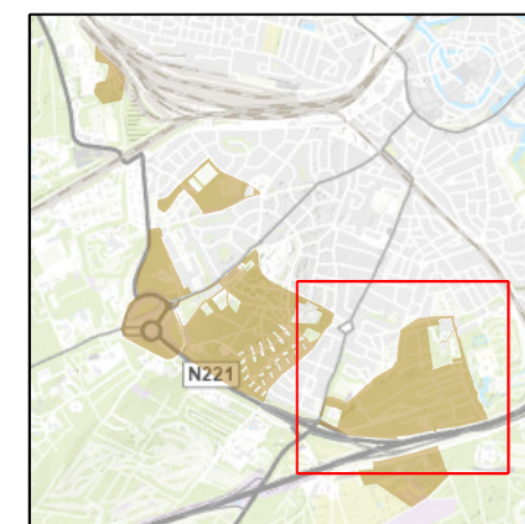
BVC route

- Jaarlijkse controle
- Driejaarlijkse controle



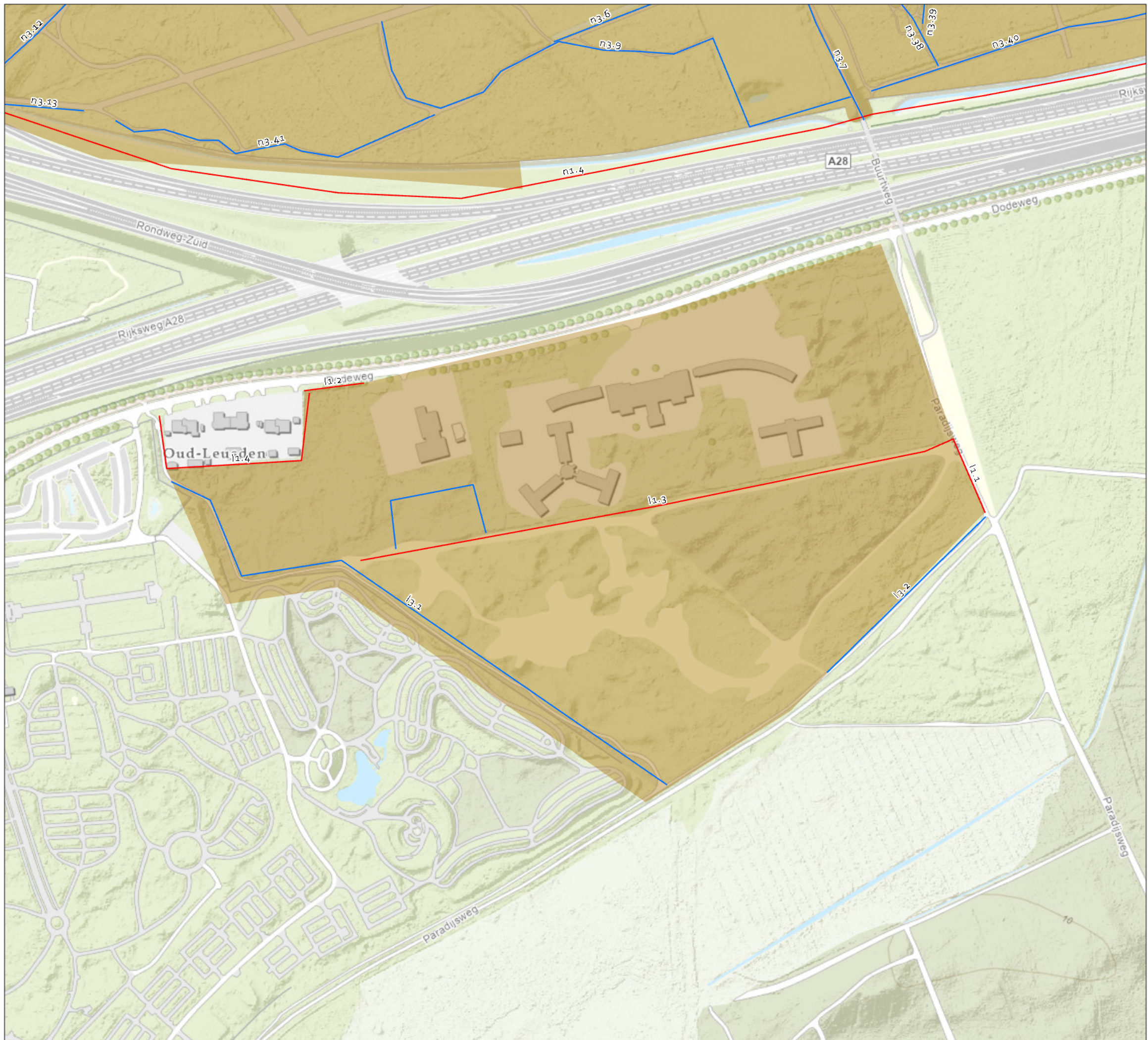
Datum afdruk kaartbeeld: 06 07 2021

Documentnaam: AMER21_BVC_overzicht.pdf



0 120 meter





Gemeente Amersfoort
Overzicht boomveiligheidscontrole
Oud Leusden

Kaartcode: 210706 000

Formaat: A3

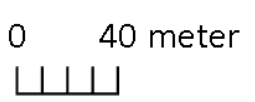
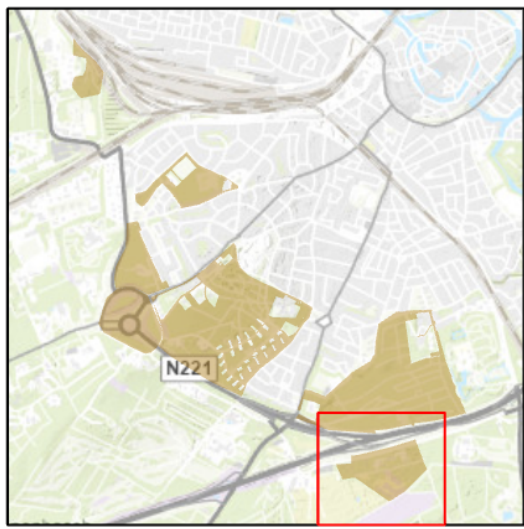
In opdracht van:
Gemeente Amersfoort
Kaartbeeld:
© Borgman Beheer Advies
L.B. Stelwagen



Legenda

BVC route

- Jaarlijkse controle
- Driejaarlijkse controle



Prins Frederiklaan

Formaat: A3

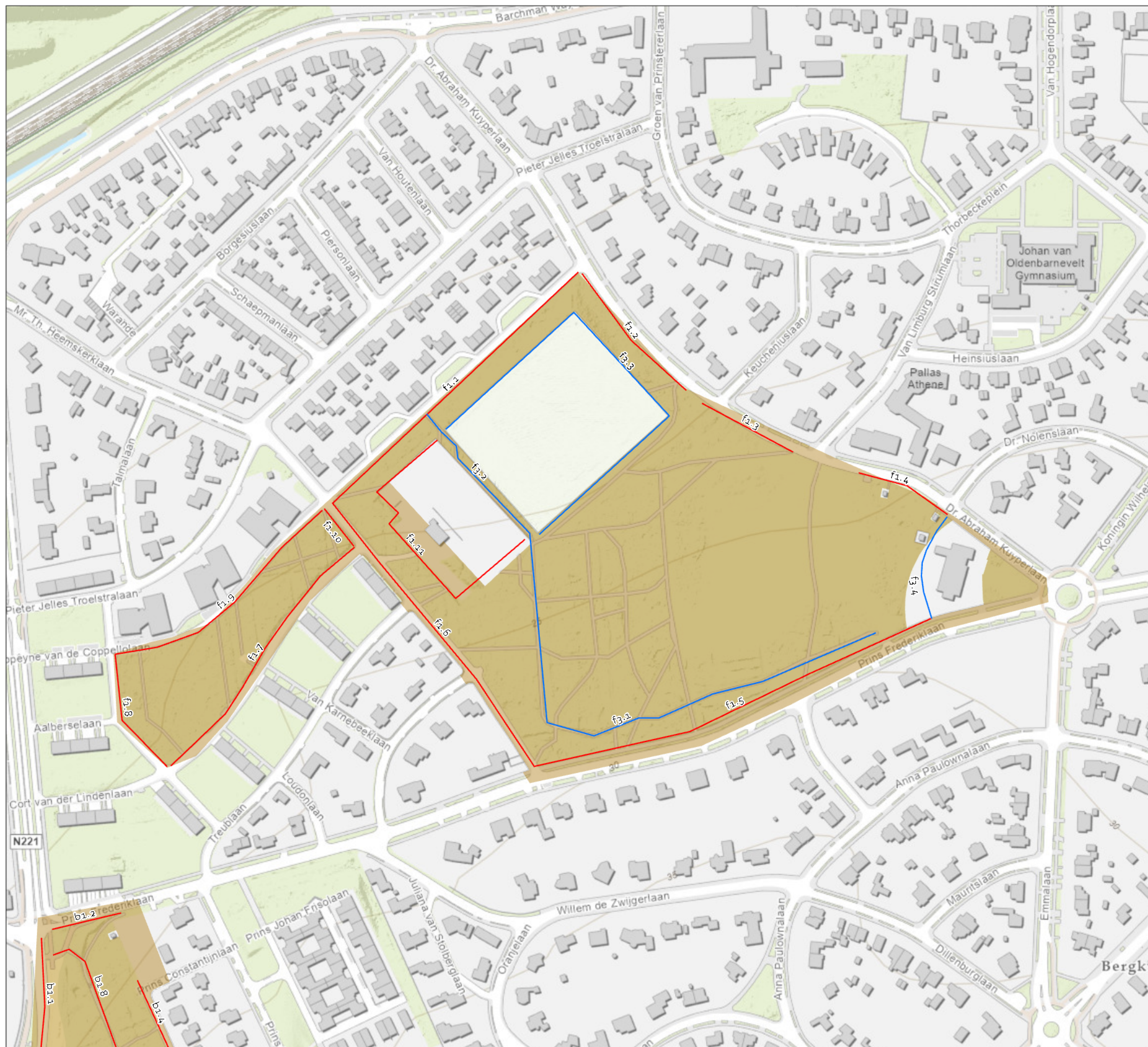
In opdracht van:
Gemeente Amersfoort
Kaartbeeld:
© Borgman Beheer Advies
L.B. Stelwagen



Legenda

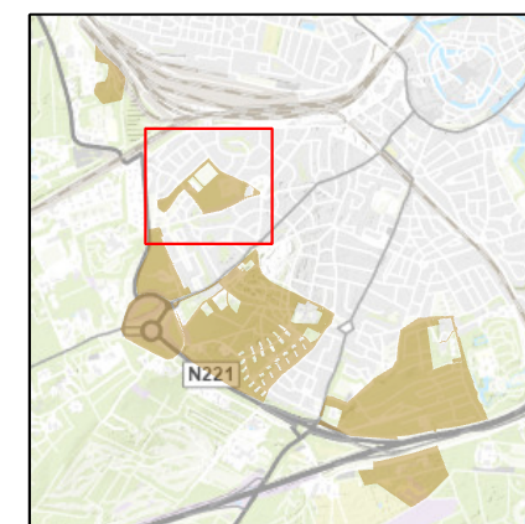
BVC route

- Jaarlijkse controle
— Driejaarlijkse controle



Datum afdruk kaartbeeld: 06 07 2021

Documentnaam: AMER21_BVC_overzicht.pdf



0 40 meter
| | | |



Formaat: A3

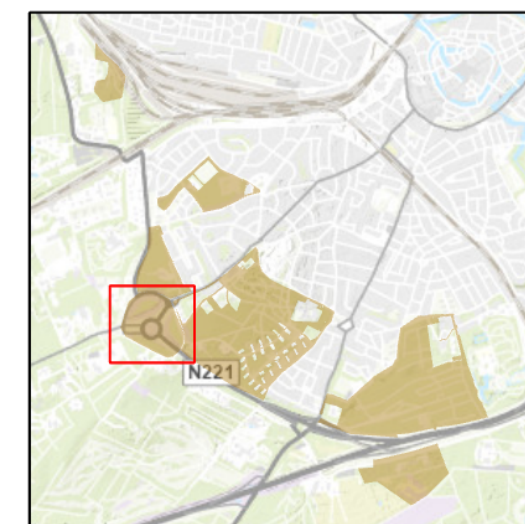
In opdracht van:
Gemeente Amersfoort
Kaartbeeld:
© Borgman Beheer Advies
L.B. Stelwagen



Legenda

BVC route

- Jaarlijkse controle
— Driejaarlijkse controle



0 40 meter